

Editöryal / Editorial

doi: 10.5606/phhb.dergisi.2022.035

Parkinson hastalığında “Hareket Bilimle Özgür”

*“Movement is liberated by science” in Parkinson’s disease*Esen Saka Topçuoğlu *Serbest Hekim, Ankara, Türkiye*

Parkinson Hastalığı ve Hareket Bozuklukları Dergisinin 2022 yılı ilk online sayısını, hoş bir tesadüf ile Nisan ayında yayınlıyoruz. Bu vesile ile 11 Nisan Dünya Parkinson Gününü kutluyor ve bu yılın mottosu “Hareket Bilimle Özgür” diyoruz.

Parkinson hastalığı hastane temelli epidemiyolojik verilere göre en sık görülen hareket bozukluğu ve yine ileri yaşın Alzheimer hastalığından sonra en sık görülen nörodejeneratif hastalıktır. Hastalığın ilk tanımlanmasından bugüne gelen bilimsel yolculuğu sürecinde Parkinson hastalığının daha doğru, daha erken tanınması olanaklı kılınmış ve daha iyi tedaviler sunulmuş “hareket özgürlükleri” dahil hastalarımızın yaşam kalitelerinin artırılması sağlanmıştır. Bu yolculuk, Parkinson hastalığının özgün bir hastalık olarak ilk olarak 1817’de James Parkinson tarafından “An assay on shaking palsy” isimli kısa monografi ile bilimsel literatürde yer alması ile başladı.^[1] Charcot,^[2] hastalığa Parkinson hastalığı diyerek bradikinezi kavramını, hastalığın klinik özelliklerini ve hastalık spektrumunun detaylı tanımlamasını yaklaşık 50 yıl sonra yayınladı.^[2,3] Takiben, beyinde substansia nigra kompaktada nöromelanin

içeren hücrelerin kaybı ve Lewy cisimcikleri, Parkinson hastalığına ait patolojik değişiklikler olarak 20. yüzyılın başında tanımlandı.^[4,5] Hastalığın güncel tedavi yaklaşımında da yer alan antikolinergik ajanların tremor tedavisinde kullanımı Charcot’un^[2] öğrencisi Ordenstein’in tez konusuydu.^[3] Parkinson hastalığında dopamin kaybının keşfi^[6] ve bu keşfi kısa süre sonra takip eden levodopanin Parkinson hastalığının tedavisinde başarılı olduğunun görülmesi^[7] hastalık için çığır açan gelişmelerdi. Parkinson hastalığının modern cerrahi tedavisine yön veren önemli gelişme, subtalamik çekirdek lezyonunun hastalık motor bulgularında düzelmeye neden olmasının gözlenmesi idi.^[8] Nörodejeneratif hastalıklarda protein patolojilerinin hızla keşfedildiği 20. yüzyıl sonlarında, alfa-sinüklein mutasyonunun ailevi Parkinson hastalığına neden olduğu,^[9] alfa-sinükleinin Lewy cisimciklerinin yapısında bulunduğu^[10] ve patofizyolojide yanlış katlanmalarının önemli olduğu keşfedildi.

Parkinson hastalığı ve ilişkili bozukluklarda güncel çalışmalar, alfa-sinüklein ve patofizyoloji ile ilişkili olabilecek diğer protein patolojilerine ve genetik bozukluklara, bağırsak mikrobiyotasının patofizyoloji ile ilişkisine, immün, hücre ya da gen-temelli girişimlerle hastalığın önlenmesi

İletişim adresi / Correspondence: Dr. Esen Saka Topçuoğlu, Mustafa Kemal Mah., Maidan İş Merkezi, B Blok, 146 Nolu Ofis, 2118. Cad. No: 4, 06510 Çankaya, Ankara, Türkiye

e-posta (e-mail): esensaka@gmail.com

Atrf:

Saka Topçuoğlu E. Parkinson hastalığında “Hareket Bilimle Özgür”. Parkinson Hast Harek Boz Derg 2021;24(1-2):1-2.

ve küratif tedavisinin keşfine, risk faktörlerinin tanınması ve önlenmesine, hastalığın doğru ve yaygın kullanılabilir biyobelirteçlerle presemptomatik dönemde dahi erken ve doğru tanısını sağlamaya, medikal, cerrahi ya da giyilebilir teknolojilerle semptomatik tedaviye, uygun destek ve takip sistemlerini oluşturabilmeye odaklanmış ancak bunlarla sınırlı kalmamaktadır. Parkinson hastalığının tarihsel öyküsünde ve pek çok diğer hastalığın tarihsel yolculuğunda da görebileceğimiz gibi, kimi bulgu ve gelişmeler, kendi oluşturdukları bilimsel bilgi yanında çok daha önemli keşiflere temel oluşturabilmekte, hastalıkla ilgili kavramlarda temel değişiklere de neden olabilmektedir.

Tüm bu bilgi birikimlerine ve çalışmalara rağmen hastalığın etyopatogenezinde, tanı ve tedavisinde bilimin aydınlatması gereken önemli sorun ve sorular vardır. Yine hasta ve hasta yakınlarının sosyal olarak desteklenmesi gereken pek çok alan vardır. Önümüzdeki yılların, tüm soru ve sorunlara hızla çözümünü sağlamasını umuyoruz. Son olarak, Parkinson hastalığının tarihsel yolculuğunda da gördüğümüz gibi, bilimsel gözlemler ve çalışmaların sunulduğu bilimsel dergiler, bilginin kaydedilmesi, paylaşılması, bilimsel birikimin gelişmesi, yeni soru ve hipotezlerin oluşturulup cevaplarının aranması için önemli araçlardır. Parkinson Hastalığı ve Hareket Bozuklukları dergisi'ne de bu görevde başarılar diliyorum.

KAYNAKLAR

1. Parkinson J. An essay on the shaking palsy. Whittingham and Rowland for Sherwood. London: Needly and Jones; 1817.
2. Charcot JM. De la paralysie agitante. In Oeuvres Complètes (t 1) Leçons sur les maladies du système nerveux, Paris: A Delahaye; 1872. p. 155-88.
3. Goetz CG. The history of Parkinson's disease: Early clinical descriptions and neurological therapies. Cold Spring Harb Perspect Med 2011;1:a008862.
4. Lewy F. Zur pathologischen anatomie der paralysis agitans. Dtsch. Z. Nervenheilkd. 1912;50:50-5.
5. Trétiakoff CD. Contribution à l'étude de l'anatomie pathologique du locus niger de Soemmering Avec Quelques Deductions Relatives à la Pathogenie Des Troubles Du Tonus Musculaire Et de la Maladie de Parkinson. Paris: Université de Paris; 1919.
6. Carlsson A, Lindqvist M, Magnusson T, Waldeck B. On the presence of 3-hydroxytyramine in brain. Science 1958;127:471.
7. Birkmayer W, Hornykiewicz O. The L-3,4-dioxyphenylalanine (DOPA)-effect in Parkinson-akinesia. Wien Klin Wochenschr 1961;73:787-8.
8. Bergman H, Wichmann T, DeLong MR. Reversal of experimental parkinsonism by lesions of the subthalamic nucleus. Science 1990;249:1436-8.
9. Polymeropoulos MH, Lavedan C, Leroy E, Ide SE, Dehejia A, Dutra A, et al. Mutation in the alpha-synuclein gene identified in families with Parkinson's disease. Science 1997;276:2045-7.
10. Spillantini MG, Schmidt ML, Lee VM, Trojanowski JQ, Jakes R, Goedert M. Alpha-synuclein in Lewy bodies. Nature 1997;388:839-40.